

Program *Home School Community Liaison* (HSCL): Irsko

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Program HSCL (Systém úzké spolupráce rodiny, komunity a školy) je součástí akčního plánu pro začleňování s názvem *Delivering Equality of Opportunity in Schools* (Poskytování rovných příležitostí ve školách, dále jen „DEIS“)¹, který provádí irské ministerstvo školství. Všechny městské školy a školy vyšších stupňů zapojené do akčního plánu DEIS se účastní i programu HSCL; celkem se jedná o 528 škol. Ministerstvo školství zúčastněným školám přiděluje status plného vzdělávání HSCL nebo školy seskupuje do klastrů se službami v rámci sdíleného statusu HSCL.

Kvalifikovaný pedagog ze zúčastněné školy (či klastru) je jmenován koordinátorem HSCL, přičemž tuto funkci bude vykonávat na plný pracovní úvazek po dobu pěti let. Vyžaduje se, aby se na pozici koordinátora HSCL střídali způsobilí zaměstnanci škol vždy po pěti letech. Všichni způsobilí učitelé tak mají příležitost přihlásit se na pozici koordinátora HSCL, aby z první ruky získali informace a zkušenosti týkající se znevýhodnění v oblasti vzdělávání. Po ukončení pětiletého působení na pozici koordinátora HSCL se navíc učitel vrátí k výuce se spoustou zkušeností a znalostí o znevýhodnění v oblasti vzdělávání. Účelem tohoto procesu je zlepšit studijní výsledky znevýhodněných dětí.

Náklady na zastoupení učitele ve škole hradí ministerstvo školství. Koordinátor HSCL hraje stěžejní úlohu při podpoře vypracování, provádění, hodnocení a přezkumu akčního plánu DEIS dané školy, zejména pokud jde o podporu zapojení rodičů.

Tusla, agentura pro dítě a rodinu, je státní agentura, která má na starosti zlepšování blaha a výsledků dětí a odpovídá za řízení programu HSCL prostřednictvím poskytování integrovaných služeb v rámci útvaru *Educational Welfare Services* (útvary sociální podpory v oblasti vzdělávání, dále jen „EWS“)². Tři vedoucí pracovníci,

---

¹ DEIS se zaměřuje na řešení vzdělávacích potřeb dětí a mladých lidí ze znevýhodněných komunit a určování priorit těchto potřeb, a to od předškolního po středoškolské vzdělávání (od tří do osmnácti let), prostřednictvím programu *School Support Programme* (Podpurný program pro školy), který zahrnuje řadu intervencí, včetně školní i mimoškolní podpory.

Součástí uvedené podpory jsou lepší výukové materiály ve školách, které jsou nejvíce znevýhodněné, další finanční zdroje pro všechny školy DEIS, přístup k podpoře čtení, psaní a počítání, podpora v rámci osnov, podpora plánování a profesního rozvoje, programy zaměřené na přechod ze základní školy na další stupně vzdělávání a programy přístupu ke třetí úrovni vzdělávání (vysokoškolskému vzdělávání). Podpurný program pro školy dále zahrnuje dvě významné intervence, a sice program HSCL a program *School Completion Programme* (Program pro úspěšné dokončení školní docházky, dále jen „SCP“).

² Útvar EWS provádí program HSCL i SCP, a tak zajišťuje efektivní poskytování služeb dětem, které mají problémy v souvislosti se školní docházkou, účastí a retencí ve vzdělávání, a to prostřednictvím vhodných intervencí. Útvar EWS spolupracuje přímo s ministerstvem

vyslání učitelé, které zaměstnává agentura Tusla, odpovídají za správu, rozvoj a řízení programu HSCL v souladu s politikou ministerstva školství. Toto vrcholné vedení poskytuje mentorství, pokyny a poradenství školám a koordinátorům HSCL při provádění programu HSCL na místní i národní úrovni.

1. Řešené potřeby/problémy

- Docházka, účast a retence ve vzdělávání,
- podpora rodin v souvislosti s problémy v oblasti vzdělávání,
- posilování postavení rodičů, aby mohli podporovat své děti ve škole,
- zapojení rodičů do tvorby příslušných školních politik,
- spolupráce s ostatními službami na podporu rodiny v komunitě,
- budování postojů ředitelů škol a učitelů k partnerství s rodiči a veřejně prospěšnými organizacemi.

2. Úroveň intervencí

- Program HSCL je založen na prevenci a včasné intervenci a zaměřuje se na děti, kterým ve vzdělávacím systému hrozí největší riziko selhání.

3. Intenzita intervencí

- Žákům je poskytována kontinuální podpora, přičemž intenzita záleží na potřebě – preventivní a univerzální podpora pro všechny, cílená podpora pro některé a intenzivní podpora pro několik vybraných.

4. Cílová skupina a věková kategorie

- Program HSCL je zaměřen na děti, u nichž hrozí, že nevyužijí svého plného potenciálu ve vzdělávacím systému (základní a navazující vzdělávání) kvůli vlivu prostředí, které nepříznivě ovlivňuje výsledky žáků a jejich setrvání ve škole.
- HSCL se zaměřuje přímo na důležité dospělé osoby v životě dětí v zájmu zajištění dosahování lepších studijních výsledků u dětí.

školství za účelem podpory a konsolidace práce škol zapojených do akčního plánu DEIS při zajišťování maximální účasti dětí ve vzdělávacím systému.

5. Podmínky a různé kroky nezbytné pro provádění programu HSCL

Určeným školám, které obsluhují významně znevýhodněné oblasti, je přidělena zvláštní podpora prostřednictvím akčního plánu DEIS, a to například v podobě koordinátora HSCL.

Ředitelé škol, pracovníci sociální péče a koordinátoři HSCL sestaví seznam cílových žáků na základě zjištěných rizikových faktorů v oblasti docházky, účasti a retence. Koordinátoři HSCL pracují zejména s rodiči, školami a komunitami, aby zajistili větší podporu dětí, co se týče školní docházky, účasti a pokračování ve vzdělávání.

6. Určení vhodného typu a úrovně podpory podle potřeb žáka

Podporu iniciuje vedení školy, učitelé, pracovníci sociální péče a koordinátoři HSCL. O podporu mohou žádat také rodiče/pečovatelé. Koordinátoři HSCL spolupracují s rodiči a společně se snaží určit úroveň a intenzitu podpory a také pomáhají rodičům, aby rozvíjeli vlastní schopnosti, jelikož jsou hlavním zdrojem při vzdělávání svých dětí.

Pomáhají identifikovat a uspokojovat osobní, volnočasové a vzdělávací potřeby rodičů, a tak podporují jejich sebeúctu a sebedůvěru, což bude mít příznivý dopad na studijní výsledky jejich dětí. Rodičům je poskytována podpora, poradenství, pokyny a je s nimi komunikováno s cílem zlepšit studijní výsledky dětí.

7. Zúčastněné subjekty podílející se na realizaci programu HSCL

Realizaci programu zajišťují koordinátoři HSCL, které zaměstnávají správní rady příslušných škol. Podporu, pokyny a vedení koordinátorů zajišťují

tři vedoucí pracovníci útvaru EWS agentury Tusla. Koordinátorům HSCL je každoročně či každé dva roky poskytována možnost soustavného profesního rozvoje. Koordinátoři HSCL jsou rozděleni do klastrových skupin, které se pravidelně setkávají za účelem sdílení osvědčených postupů, práce na společných cílech či poskytování vzájemné podpory. Koordinátor HSCL rovněž využívá podpory a odborných znalostí partnerských organizací EWS a pracovníků školy (odborníků na speciální vzdělávací potřeby, školních poradců atd.) i externích služeb.

8. Celková odpovědnost za provádění programu HSCL

Na místní úrovni za provádění a podporu programu odpovídá správní rada školy. Na národní úrovni za financování a strategické řízení odpovídají agentura Tusla a ministerstvo školství.

9. Překážky při zavádění programu HSCL

Při zavedení programu HSCL se objevil prvotní odpor ke změně:

- školy byly velmi izolované a autonomní a ředitelům/učitelům se nezamlouvala myšlenka přítomnosti rodičů ve škole/třídě.
- Spolupráce s útvary zaměřenými na otázky rodiny v komunitě byla omezená.
- Partnerství s rodiči nebyla přikládána velká váha – učitelé byli odborníci a často se domnívali, že rodiče nemají co nabídnout.
- Nedostatek informací ohledně překážek, s nimiž se potýkají marginalizovaní rodiče při jednání se školou, vedl k mylným představám o nedostatku zájmu rodičů o vzdělávání dítěte.
- Rodiče nebyli zvyklí na návštěvy doma a koordinátoři HSCL měli zprvu potíže se do domácností dostat, jelikož rodiče jim nedůvěřovali a báli se jich.
- Marginalizovaní rodiče měli často špatné zkušenosti se vzdělávacím systémem, a proto se jim vyhlídka zapojení se do vyučování ve školách příliš nezamlouvala, takže účast byla nevalná.

10. Překonání překážek

- Klíčem k překonání odporu ze strany škol a rodičů byla vytrvalost, organizace a efektivní komunikace.
- Pro úspěch programu HSCL bylo stěžejní budování pozitivního vztahu s rodiči.
- Zapojení rodičů se postupně ukázalo jako přínosné vzhledem ke zlepšení výsledků dětí.
- Prostřednictvím programu HSCL byla ve školách zapojených do akčního plánu DEIS zřízena tzv. „rodičovská místnost“, kde se rodiče začali setkávat.
- Objevila se myšlenka „školní komunity“ jako komunity tvořené žáky, rodiči, učiteli, asistenty pro speciální vzdělávací potřeby, HSCL, SCP atd.
- Školy více spolupracovaly s externími službami, agenturou Tusla, úřadem *Health Service Executive* (Úřad pro zdravotní péči), ministerstvem spravedlnosti, dobrovolnickými organizacemi atd.
- Ministerstvo školství hrálo stěžejní úlohu při zdůrazňování významu „zapojení rodičů“ prostřednictvím akčního plánu DEIS a požadavků inspektorátu.

11. Monitorování/hodnocení programu HSCL

Koordinátoři HSCL zaznamenávají svoji práci, sledují výsledky žáků a podávají zprávy řediteli školy a správní radě. Program podléhá inspekcím ministerstva školství v rámci průběžných inspekcí DEIS.

Koordinátoři HSCL musí rovněž poskytovat údaje o klíčových ukazatelích výkonnosti národnímu vedení (Tusla).

12. Výsledky programu HSCL

Program HSCL byl zahájen jako pilotní projekt v roce 1990 a od roku 1993 byl zaveden trvale. Je soustavně monitorován v rámci průběžných inspekcí DEIS.

Hodnocení programu HSCL, která provádí *Educational Research Centre* (Centrum pedagogického výzkumu, dále jen „ERS“) (a která jsou k dispozici na adrese www.erc.ie), zahrnují:

„*Review of the Home-School-Community Liaison Scheme – Report to the Department of Education and Science*“ (Přezkum programu HSCL – zpráva pro ministerstvo školství), Peter Archer a Fionnuala Shortt, Educational Research Centre, 2003.

„*The Home-School-Community Liaison Scheme – Final evaluation report*“ (Program HSCL – závěrečná zpráva o hodnocení), Educational Research Centre, 1994.

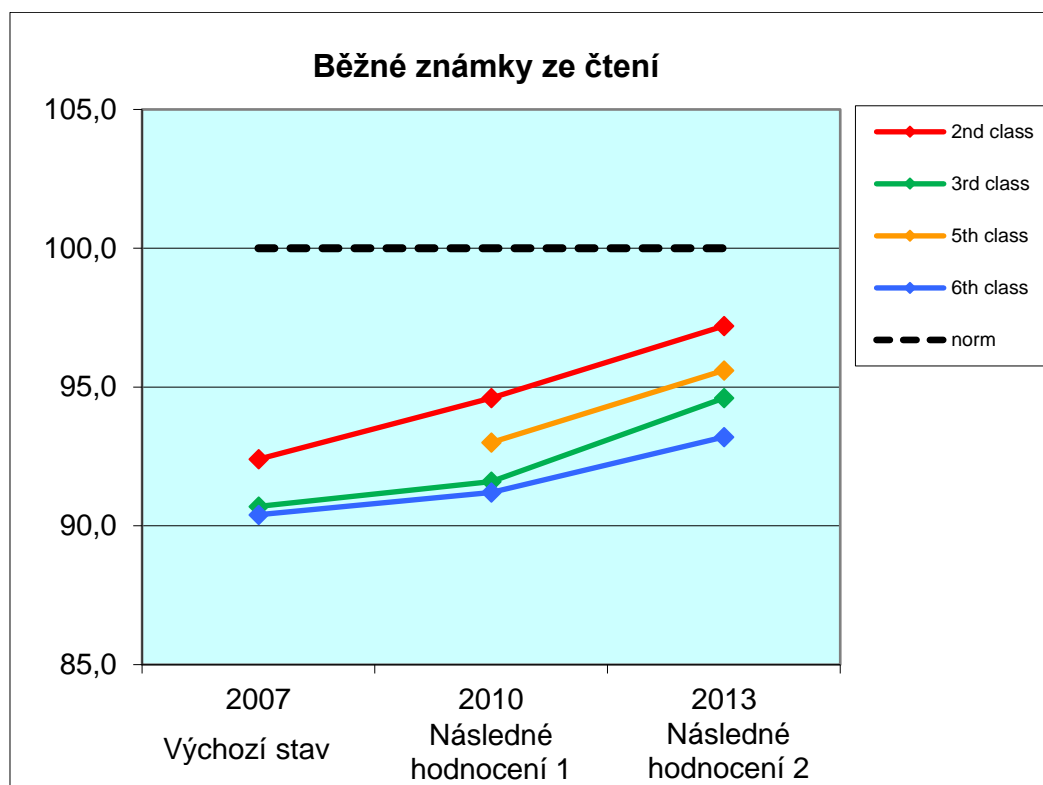
Program DEIS je předmětem průběžného hodnocení, které provádějí centrum ERS a inspektorát ministerstva. Cílem výzkumu je zajistit úspěšné provádění akčního plánu DEIS a uplatňování nejlepších možných přístupů k měření pokroku a výsledků na místní i národní úrovni.

Tato průběžná hodnocení jsou klíčovou součástí akčního plánu DEIS a posuzují výsledky, při jejichž dosahování hraje významnou úlohu program HSCL.

Poslední zpráva o hodnocení provedeném centrem ERS z prosince 2013 uvádí, že od zavedení akčního plánu DEIS se nadále významně zlepšují výsledky v čtení a matematice ve zúčastněných městských školách. To znamená, že propast mezi žáky ve školách zapojených do DEIS a národními vzorky z hlediska studijních výsledků (zejména v nižších ročnících, jako jsou druhé a třetí třídy) se od roku 2007, kdy byly shromážděny výchozí údaje, významně zmenšila.

Na obrázku 1 jsou zobrazeny běžné známky ze čtení u žáků druhé, třetí, páté a šesté třídy v roce 2007, 2010 a 2013.

Obrázek 1. Běžné známky ze čtení u žáků druhé, třetí, páté a šesté třídy v roce 2007, 2010 a 2013.

*V roce 2007 nebyly shromážděny údaje o žácích pátých tříd, v letech 2010 a 2013 však tyto údaje zahrnuty byly, aby byla vytvořena druhá longitudinální kohorta (druhá třída v roce 2010 až pátá třída v roce 2013).

13. Financování programu HSCL

Ministerstvo školství financuje 400 míst koordinátorů HSCL, přiděluje koordinátory 528 školám v rámci DEIS a hradí mzdové náklady na vrcholné vedení, které odpovídá za řízení programu HSCL v rámci útvaru EWS.

Školy zahrnuté v programu DEIS dostávají každý rok od ministerstva školství grant. Výše grantu akčního plánu DEIS se u jednotlivých škol liší podle toho, do jaké míry jsou znevýhodněné, přičemž toto procento určuje jejich pořadí v rámci DEIS. Požaduje se, aby alespoň 10 % ročního grantu DEIS přiděleného školám, které se programu účastní, bylo využito na činnosti programu HSCL.

14. Současný stav programu HSCL

Program HSCL nadále běží v 528 školách zapojených do akčního plánu DEIS na základní a vyšší úrovni.

Nedávno zveřejněná zpráva ústavu *Economic and Social Research Institute* (Ústav ekonomického a sociálního výzkumu, dále jen „ESRI“) s názvem „*Learning from the*

Evaluation of DEIS“ (Poznatky získané z hodnocení programu DEIS), jejíž vypracování zadalo ministerstvo školství, shrnuje zjištění dosud provedených hodnocení akčního plánu DEIS. Proběhnou konzultace s partnery a zainteresovanými subjekty v oblasti vzdělávání, které poskytnou informace pro tvorbu vhodných opatření v boji proti znevýhodnění v oblasti vzdělávání. Výsledek tohoto procesu bude součástí celkového návrhu na další intervence zaměřené na řešení znevýhodnění v oblasti vzdělávání v Irsku.

15. Další informace (např. internetové stránky, kontaktní údaje atd.)

Informační brožura „*Information Booklet for DEIS schools participating in the Home School Community Liaison Scheme*“ (Informační brožura pro školy zapojené do DEIS účastníci se programu HSCL) je k dispozici v příloze. Uvádí mj. hlavní priority programu HSCL, vlastnosti a pracovní náplň koordinátorů HSCL i šablony pro plánování a podávání zpráv.

Zprávu „*Vision to practice*“ (Od vize k praxi) vypracovali koordinátoři HSCL a obsahuje výsledky programu a řadu případových studií a úspěšných aktivit.